

**COGNITIVE AND NEURO-SCIENCE SCIENTIFIC PERSPECTIVES
ON DIVINE ACTION VATICAN OBSERVATORY /
CNTS 1998 RESEARCH CONFERENCE
(Pasierbiec, 21-27 VI 1998)**

W drugiej połowie czerwca 1998 roku zebrała się w Pasierbcu grupa uczonych, specjalistów z teologii, filozofii i nauk przyrodniczych, na czwartym tygodniu studiów poświęconych badaniu implikacji nauki dla wiary. Tym razem przedmiotem zainteresowania naukowców była relacja nauk o mózgu do teologii. Pełny temat konferencji brzmiał *Cognitive and neuro-science. Scientific Perspectives on Divine Action*.

Pasierbiecki tydzień studiów nawiązywał do poprzednich: w Castel Gandolfo (1991), poświęconego kwantowej kosmologii i naturze praw naukowych; w Berkeley, w Kalifornii (1993), na którym omawiano teorie dynamicznego chaosu i wzrost złożoności; ponownie w Castel Gandolfo (1996), dotyczącego teorii ewolucji i biologii molekularnej. Wszystkie tygodnie studiów zostały zorganizowane przez Watykańskie Obserwatorium Astronomiczne i Ośrodek do Badań nad Teologią i Naukami Przyrodniczymi (Center for Theology and Natural Science). Pisząc o początkach idei tygodni studiów, organizatorzy (tzn. George V. Coyne z Watykańskiego Obserwatorium Astronomicznego, Michał Heller z Papieskiej Akademii Teologicznej, Arthur Peacocke z Oxfordu, Robert J. Russell z CTNS w Berkeley i William R. Stoeger z Obserwatorium Watykańskiego) często przywołują postać Jana Pawła II, który będąc kardynałem w Krakowie okazywał duże zainteresowanie takimi interdyscyplinarnymi spotkaniami. Ciekawe jest to, że idea tych spotkań zrodziła się również w Polsce. Z okazji jubileuszu 300-lecia wydania słynnego dzieła I. Newtona – *Philosophiae Naturalis Principia Mathematica* – zorganizowano w Krakowie w 1987 roku międzynarodowe sympozjum, na którym zrodziła się potrzeba kontynuowania interdyscyplinarnej współpracy. Jeszcze tego samego roku w Castel Gandolfo odbyła się konferencja, której owocem była książka *Physics, Philosophy and Theology – A Common Quest for Understanding* (ed. R.J. Russell, W.R. Stoeger, G.V. Coyne, Vatican Observatory, Vatican City State 1988). Tom ten, jak również pozostałe tomy z dotychczas odbytych konferencji, były recenzowane w znanych czasopismach naukowych, co rodzi

nadzieję, że wyniki interdyscyplinarnych spotkań okażą się ważnym głosem w dyskusji na temat „nauka–wiara”

Spotkanie w Pasierbcu – jak wspomniano wyżej – było poświęcone tematowi: „mózg–świadomość”. Brało w nim udział 26 zaproszonych uczestników (niektórzy z nich przybyli wraz z osobami towarzyszącymi) z USA, Anglii, Francji i Polski. Spotkanie miało niepowtarzalny charakter wywołany zarówno miejscem, jak i sposobem pracy. Codziennie (od poniedziałku do piątku) odbywały się cztery sesje: dwie przed południem i dwie po południu. Przebieg każdej z nich był ogromnie żywy. Przede wszystkim na sesjach nie wygłaszano referatów. Referaty zostały przygotowane i rozesłane do uczestników rok wcześniej. Na sesji autor referatu miał do dyspozycji jedynie 10 min. na podkreślenie najważniejszych kwestii, następnie głos zabierali dwaj urzędowi krytycy. Każdy z nich miał do dyspozycji 10 min., a po każdym wystąpieniu poświęcano pół godziny na dyskusję. W dyskusji w zasadzie każdy mógł zabrać głos. Jeśli chciał się wypowiedzieć dłużej, musiał to wcześniej zasygnalizować przez podniesienie ręki; jeśli chciał odpowiedzieć *ad hoc*, podnosił palec. Ten dość wyszukany sposób pracy, mógł budzić z początku uśmiechy, w rzeczywistości jednak funkcjonował dobrze, wprowadzając do dyskusji potrzebną dyscyplinę.

Pasierbieckie warunki (tzn. brak możliwości pozanaukowych rozrywek!) sprawiły, że dyskutanci kontynuowali wymianę zdań po sesjach. Przepuszczalnie – jest jeszcze zbyt wcześnie, aby to ocenić – ułatwiło to wzajemne poznanie i zrozumienie. Należy bowiem podkreślić, że niektórzy z zaproszonych uczonych byli agnostykami i sceptykami w sprawie religii. Przebieg dyskusji i pierwsze pokonferencyjne głosy sugerują jednak, że w trakcie spotkania nastąpił znaczny postęp w zrozumieniu wzajemnych stanowisk. W ten sposób znajdują potwierdzenie słowa Jana Pawła II, zawarte w liście *Do Wielebnego Ojca George’a Coyne, S.J., dyrektora Obserwatorium Watykańskiego*: „Będziemy podejmować znacznie lepsze wybory, jeśli będziemy żyć we wzajemnej współpracy, do realizacji której jesteśmy nieustannie wezwani. Jedynie dynamiczna wymiana między teologią i naukami może odsłonić przed nami granice, które zachowują integralność każdej z tych dyscyplin, tak by teologia nie podawała się za pseudonaukę, a nauka nie stała się nieświadomą teologią” (zob. „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 12: 1990, s. 11).

Warto dodać, że Pasierbieckie spotkanie uczonych zaszczyli swoją obecnością pasterze Kościoła. Abp Józef Życiński w czwartek wygłosił krótki wykład i odprawił mszę św. dla uczestników sympozjum i mieszkańców Pasierbca, natomiast bp Wiktor Skworec spotkał się z uczestnikami sympozjum w piątek, witając ich na terenie diecezji tarnowskiej.

Ks. Stanisław Wszolek